

Аудит діяльності (ефективності) на тему «Розвиток інновацій та технологій для потреб оборони під час воєнного стану»

(рішення Рахункової палати від 26 грудня 2025 № 33-1)

ОБ'ЄКТИ КОНТРОЛЮ:

- Міністерство цифрової трансформації України
- Фонд розвитку інновацій

ПЕРІОД АУДИТУ:

2024 рік —
I півріччя 2025 року

ВИСНОВКИ

Держава розпочала формування національної інноваційної системи у сфері оборони, яка вже демонструє реальні практичні досягнення. У 2024 році — I півріччі 2025 року Фонду розвитку інновацій (далі — Фонд) спрямовано 3 млрд 405,8 млн гривень.

За результатами конкурсів укладено 10 договорів на суму 2 млрд 246,6 млн грн, а в межах грантової програми Brave 1 (кластер для розвитку військових технологій в Україні) профінансовано ще 437 договорів на 745,0 млн гривень.

Частина профінансованих розробок пройшла кодифікацію, постачається до підрозділів ЗСУ та вже використовуються в бойових умовах, зокрема різноманітні БПЛА, безпілотні наземні комплекси для логістики та ураження, багатоцільові платформи з РЕБ та озброєнням, роботизовані платформи проти повітряних цілей, акустичні сенсори, системи стабілізації, захищені радіостанції та мобільні комплекси РЕБ.

Водночас попри досягнуті технологічні результати, виявлені окремі управлінські недоліки, що стримують подальше підвищення ефективності системи оборонних інновацій.

Розвиток інновацій у сфері безпеки й оборони до 2025 року відбувався без відповідної стратегії та належної нормативної бази.

Стратегія цифрової інновації, схвалена в кінці 2024 року, охоплює цифровий сегмент оборонних інновацій і не включає інших аспектів розвитку оборонних технологій.

Міністерство цифрової трансформації (далі — Мінцифри) виконує провідну роль у розвитку інновацій та технологій у сфері безпеки й оборони, водночас формально до органів цього сектору не належить.

Нормативно-правовими актами термін Brave1 та межі його застосування не визначені.

Невизначеність результативних цільових показників та недостатня сформованість комплексного механізму звітування отримувачів грантів про впровадження інновацій та технологій у практичне застосування для потреб оборони ускладнюють оцінку результатів фінансування проєктів, а також верифікацію прогресу у досягненні його мети.

Внаслідок окремих недоліків у плануванні та реалізації діяльності Фонду, заплановані результати та показники, в тому числі бюджетної програми, досягнуті частково.

У період з 01.01.2024 до 24.02.2025, до того як у Положенні про грантову програму були формально визначені цілі та пріоритети, Фондом укладено 329 договорів на суму 507 млн грн відповідно до умов грантових програм.

Недосконала система внутрішнього контролю не дозволила сформувати Мінцифри та Фонду належні вимірювальні індикатори ефективності та показники якості, що не забезпечує можливості здійснення внутрішньої оцінки досягнення результатів діяльності.

Звіт Фонду за 2024 рік не містить структурованої інформації про передбачені та виконані заходи плану діяльності Фонду у 2024 році, що ускладнює надання повної всебічної оцінки досягнення запланованих результатів.

Показники якості паспорта бюджетної програми 2901060 відображають не динаміку досягнення мети та виконання завдань, а рівень наповнення статутного капіталу та відсоток профінансованих проєктів (освоєння коштів), що не узгоджується з вимогами Міністерства фінансів України.

Заплановані результативні показники продукту та якості за бюджетною програмою 2901060 не досягнуті, виконання коливається від 25 % до 85 %.

Система управління грантовими конкурсами та програмами неповною мірою відповідає принципам прозорості та об'єктивності внаслідок незабезпечення повного доступу до загальних нормативних та розпорядчих документів, наявності елементів дискреції в рішеннях Наглядової ради Фонду, неоприлюднення методики експертизи, необґрунтування ухвалених рішень.

Попри встановлені критерії оцінювання, механізм ухвалення рішень передбачає право Наглядової ради їх не враховувати та відмовляти у фінансуванні без зазначення причин.

Виявлені випадки недокументування окремих матеріалів проведення відбору (матеріалів пітчів) та фінансування проєктів з відхиленням від вимог Положення про грантову програму (масштабування виробництва, поділ витрат).

Мінцифри та Фондом не запроваджено повноцінного механізму захисту економічних та безпекових інтересів держави під час організації та виконанні заходів щодо розвитку інновацій та технологій для потреб оборони.

Положення грантових договорів забезпечують лише короткостроковий контроль за забезпеченням безпекових інтересів держави на етапах відбору та виконання проєктів.

РЕКОМЕНДАЦІЇ

- **Міністерству цифрової трансформації:**
 - підготувати та внести на розгляд Кабінетові Міністрів України проєкт постанови про внесення змін до Порядку надання фінансової підтримки для забезпечення розвитку інновацій та технологій для потреб оборони, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 08 березня 2024 року № 262, щодо удосконалення механізму надання фінансової підтримки для забезпечення розвитку інновацій та технологій для потреб оборони в частині відбору проєктів та моніторингу результатів;
 - забезпечити удосконалення результативних показників паспорта бюджетної програми за КПКВК 2901060;
 - розглянути питання про нормативне удосконалення механізму визначення пріоритетних напрямів у сфері інновацій та технологій для потреб оборони із залученням зацікавлених сторін (Міністерства оборони України, Генерального штабу Збройних Сил України).

- **Фонду розвитку інновацій:**
 - внести зміни до Положення про грантову програму Brave1 у частині унеможливлення затвердження фінансування інноваційних проєктів без їх належного розгляду, мінімізації дискреційних повноважень Наглядової ради, встановивши обов'язок обґрунтовувати причини відхилення інноваційних проєктів, які отримали вищий рейтинговий бал;
 - запровадити механізм запобігання можливому поділу витрат кошторису розробки між кількома заявками одного заявника;
 - розглянути питання про внесення змін до внутрішніх регламентів Фонду у частині здійснення та архівного зберігання відео- або аудіозапису презентацій (пітчів) заявників як невід'ємної частини матеріалів відбору інноваційних проєктів;
 - вдосконалити типову форму грантового договору з метою посилення захисту економічних та безпекових інтересів держави;
 - розробити та затвердити порядок постпроєктного моніторингу результатів реалізації економічних і безпекових інтересів держави, передбачивши автоматизацію та цифровізацію цього процесу;
 - регламентувати порядок віднесення інформації до такої, що має обмежений доступ, та забезпечити обов'язкове оприлюднення всіх відкритих нормативних та розпорядчих документів на офіційному вебпорталі Фонду;
 - забезпечити технічне доопрацювання вебпорталів Фонду (usf.com.ua) та платформи Brave1 (brave1.gov.ua) для усунення помилок доступу та забезпечення коректної навігації, а також розмістити визначення терміну Brave1 та межі його застосування на офіційному вебпорталі Фонду;
 - для покращення об'єктивності та прозорості ухвалення рішень Фонду про відбір інноваційних проєктів оприлюднити опис рівнів оцінки (критеріїв) оборонної експертизи.

РЕАГУВАННЯ

- **Мінцифри** та **Фонд** надали Рахунковій палаті плани заходів, затвержені відповідними наказами.

Планами заходів визначені заходи з виконання рекомендацій, дати впровадження рекомендацій та відповідальні особи щодо кожного заходу.